

ממנו לעת עתה, ולא עשה כן. אבל בשאר אופנים – אינה מכירה. (ולדעת רבא אין כותבין מודעא במכר, כי ב'שדה סתם' נידון כרצון, ואין המודעא מועילה, וב'שדה זו' אין צריך מודעא).
והסיקו הלכה כרב הונא, שמכירתו מכירה. (ונחלקו הפוסקים אם צריכים העדים לראות נתינת מעות, או לא. ועוד דנו הראשונים כשקיבל כסף מועט (וע' שו"ת רדב"ז ח"א נה), וכן דנו אם צריך אמירת 'רוצה אני' במפורש, או אף בקבלת המעות בשתיקה סגי – ע' רמב"ם וראב"ד מכירה י,א; ראשונים כאן; טושו"ע קנא).
ב. אנסוהו ליתן (ללא קבלת תמורה) – אין מתנתו מתנה. (ואפילו לרב שאמר 'בשטר קנה', כתבו התוס', לפי שלדעתו אם כתב שטר מסתמא קיבל מעות, אך גם הוא מודה ש'תליוהו ויהיב' – אינה מתנה).
ג. כפה את האשה לקבל קדושין, עד שאמרה 'רוצה אני' – אמימר אמר שהיא מקודשת, ומר בר רב אשי אמר שהפקיעו חכמים את קידושו, לפי שעשה שלא כהוגן. (וכן הלכה – אה"ע מב,א. והאיש שאנסוהו לקדש – מחלוקת הפוסקים).

דפים מח – מט

צו. עדים החתומים על השטר – האם הם נאמנים לפוסלו על ידי טענה שנמסרה מודעא בפניהם, או שהיה זה שטר אמנה?

עדים שאמרו 'מודעא היו דברינו' – לרב נחמן, אינם נאמנים, שהרי באים לעקור את השטר שהם חתומים עליו. (ואפילו אין כתב ידם יוצא ממקום אחר, אינם נאמנים ב'מיגו' שהיו יכולים לומר 'מוזיף'. רשב"ם ותוס').
לדעת מר רב רב אשי: נאמנים.
רשב"ם כתב שנאמנים אפילו כתב ידם יוצא ממקום אחר, (וכן שיטת רבנו יונה. וכ"פ בשו"ע מו,לו), לפי שאין כאן עקירת השטר. והתוס' (כאן ובכתובות) כתבו שאם כת"י יוצא ממקום אחר – אין נאמנים. (וכך שיטת הר"ד, הרא"ה והריטב"א, ועוד – ע' ש"ך מו ס"ק קיז).
ואולם, אם קיים שטר מודעא שקדם לשטר זה, הגם שעדי השטר עצמם חתומים עליו, גם רב נחמן מודה ששטר המכירה בטל, לפי ששטר המודעא הקודם מבטל שטר זה.
(הלכה כמר בר רב אשי – שו"ע מו,לו. ואולם כמה ראשונים פסקו כרב נחמן, אע"פ שמר בר ר"א היה מאוחר, לפי שסתמא דגמרא כאן ובכתובות מקשה מדברי ר"ב – ע"ש"ך מו,קיז).
עדים שאמרו 'אמנה היו דברינו' – אינם נאמנים, (ואפילו אין כתב ידם יוצא ממקום אחר. (כתובות יט.)), ואפילו למר בר רב אשי, שהרי עושים עצמם רשעים בעדות זו, שחתמו על שטר אמנה שלא כדין, לכך אינם נאמנים.

דפים מט – נ

צז. א. לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה – האם מקחו קיים או בטל – מה הדין בנכסים השונים לסוגיהם (הכתובים בכתובה ושאין כתובים, נכסים שלו ונכסים שלה)?

ב. אשה שמכרה לבעלה מנכסיה – האם היא יכולה לטעון 'נחת רוח עשיתי לבעלי' ולא מכרתי לו בהחלט?

א. נכסים הכתובים בכתובה, המיוחדים לה לפרעון כתובתה, מנה מאתים או תוספת, וכן נדונייתה שהכניסה לו – שלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה, יכולה היא לטעון: נחת רוח עשיתי לבעלי, כדי שלא תהא איבה בינינו, ומקחו בטל. (ויש אופנים שאין טענה כזו, כגון כשלוקח אחד היא לא הסכימה ולשני כן). (לרשב"ם ור"י – משעת טריפה בלבד, אבל בינתיים, עד שתטרוף – המקח קיים. ולרש"י (והריטב"א בחדושו, והרשב"א בשו"ת ח"ב שצט) – בטל לגמרי. עתוס').

וכן שאר נכסים שאינם מיוחדים לכתובתה או כתובים בה – מקחו בטל (- שיכולה היא לטרפם בשעבוד כתובתה, לאחר שימות הבעל או יגרשנה. אבל עד שתטרף – מקחו קיים, ואפילו לשיטת רש"י. כ"כ בתוס'). נכסי מלוג – המקח קיים, שאין כאן איבה אם תמנע מלמכרם, מלבד לדעת רבי אלעזר, כיון שאינם שייכים לאחד מהם ביחוד – אין תוקף למכירתם.
 (שיטת הרי"ף ועוד ראשונים, שאם קבלה מעות – המקח קיים. והובאה שיטה זו ברמ"א – אה"ע צ, יז).
 ב. בנכסים שלו, שייחד לה לכתובתה או כתבם בה – יכולה לטעון כן, אבל נכסי מלוג – מכירתה מכירה. (מלבד לדעת ר' אלעזר – אין תוקף למכירתה. – כן הוא לפי רשב"ם. ויש סופרים שאפילו לר' אלעזר יכולה היא למכור לבעל. – ע' ריטב"א).

דפים נ – נא

צח. מה דינה של חזקת-קרקעות באופנים הבאים:

- א. אדם המחזיק בקרקע וחופר בה בורות שיחין ומערות.
  - ב. בעל בנכסי אשתו.
  - ג. אדם זר בנכסי אשת איש.
- א. תלוי הדבר בשני ההסברים שבגמרא, אם יש לו חזקה לאלתר, מדשתק הלה ולא מיחה, או צריך ג' שנים. – כן פרש הרשב"ם. (והרמב"ן ועוד פרשו בסוגיא באופן אחר, ולפי"ז לעולם צריך ג' שנים. וכן עולה מדברי הפוסקים, שלהלכה בעיני ג"ש).
- ב. אין לו חזקה. ואולם אמרו לתירוץ אחד, שאם חפר בה בורות (והשדה אינה עשויה לכך. רשב"ם) – הרי זו חזקה. (וכן הביא הרמ"א קמט, ט. אבל שיטת הרמ"ה (הובאה בטור חו"מ קמט. וכן משמע בהדושי הריטב"א. וכן נקט הב"ח. וע"ע בחו"א חו"מ לקוטים יג, טז), שזה דוקא אם סילק עצמו מנכסיה, אבל אם לא סילק – אין לו חזקה אפילו בחפירת בורות. ומהרמב"ם (טוען, יג) נראה שפרש הסוגיא באופן אחר – ע' חו"א חו"מ לקוטים יג, טז).
- ג. רב אמר שאין מחזיקין בנכסיה, ודייני גולה (שמואל וקרנא. רשב"ם, וערש"ש) אמרו: מחזיקין. ואף רב מודה כאשר החזיק עוד בחיי הבעל והמשיך להחזיק ג' שנים לאחר מותו, שיש לו חזקה, ויכול לטעון, את מכרת לבעלך והבעל מכר לי. ונאמן ב'מיגו' שהיה אומר 'ממך קניתי'. (הלכה כרב. אה"ע פז, ב).
- (וכתבו ראשונים, אפילו אם סילק הבעל את עצמו מאכילת פירות – אין חזקה בנכסי אשת איש, שאינה מוחה, לפי שסומכת על בעלה, שהרי הוא יורשה. ומשמע שאם סילק עצמו גם מירושתה – יש חזקה בנכסיה. כ"כ בחלקת מחוקק פז סק"ד ובסמ"ע קמט, ט).

דף נא

- א. המוכר קרקע לאשתו – האם קנתה אותה, ומי אוכל פירות?
  - ב. הנותן מתנה לאשתו – למי שייכת זכות אכילת פירות?
  - ג. לוח מן העבד ושחררו, מן האשה וגרשה – האם חייב לשלם, ומדוע?
- א. למסקנת הסוגיא, אם המעות שנתנה היו טמונים – לא קנתה, שיכול לומר שלא עשה אלא כדי לגלות המעות ולא נתכוין למכירה.
 (ובאותן מעות ילקח קרקע והוא אוכל פירות, כדין נכסי מלוג. רמב"ם. וי"א שנאמן לטעון 'שלי הם' – ע' פוסקים אה"ע פה, ט).